

עם החוברת

עיכוב נוסף — ואיחור מיותר, כפי שנתברר לבסוף — נגרם מהידושו של "מולד". מפוכחים אנו פותחים בסדרה החדשה ומתפללים — בעונה זו של גשמים מאוחרים — ליבולי שפע בעתיד. מקוים אנו למילוי המשאלה שהבענו בחוברת הקודמת (210–209) לגבי תכנון ואיוון של החוברות, אך דבר זה יוכל לבוא רק לאט. עם זאת לא נעלים צפייתנו להפתעות. כל חוברת טובה יאה לה יסוד ההפתעה — תחלה למתכננה ואחר כך לקוראה. רגע מסוכן הוא ביחסים שבין כתבי-עת לקוראיו כשהללו נעשים בנייכולת לנחש את רוב הדברים שהם עתידים לקרוא בו. כמובן, גם כוח השיפוט (והניחוש) של קהל הקוראים עלול להידלדל במקום שרמת הכתיבה וכתבי-העת והילופיהם אינדיפרנטית. המנועים מבר, סופם קוראים לתבן בר. כי אין צורך בצנזורה דוקא כדי להשרות חדגוניות על ביטוי הרוחני של ציבור. די לכך בדמוקראטיה מאורגנת החסרה תודעה מושרשת בדבר החובה לסייע ולעודד יומה רוחנית של יחידים וקבוצות שאינם עולים בקנה אחד עם החלוקה המוסדית או הפוליטית המקובלת. המוסדיות היתרה של חברתנו והשתרעותה אל תחומים לא-לה מטפחת בידועים ובלא יודעים את התחליפים ומצמיחה גידולי-סרק וכבר הבשילה כמה בזיונות תרבותיים למדינת ישראל.

אין תקנה לכך אלא שינוי ערכים בכלי השלטון ובציבור כאחת. על הראשונים להבין כי עליהם לתמוך — ולא רק לסבול — את צמיחתה של יומה רוחנית הפשוט. אחרת אין לחזור ולמזג את כוח הבקורת עם רוח האחריות שנתפרו בעטייה של המוסדיות ובעטיין של תפיסות מוטעות על תחום סמכותם והתפשטותם של מוסדות. אחת הדרכים להחיש מיוזג זה הוא קיומם של כתבי-עת פתוחים ובני-חורין מבחינה רוחנית, שאפשר להם שיהיו נתמכים על-ידי מוסדות או צירופי מוסדות ובלבד שמוסדות אלו יתרחקו מכל כפיית-דעת מתוך ראיית אחריותם לטיפוחו של אותו חופש שבלעדיו אין תנופה ליצירה ואין איכות לעשיית תרבות ואין שיעור-קומה ותקומה לכל מעשינו.

שום ביוגרפיה עתידה של ד. בן-גוריון לא תוכל עוד לפסוח על צרור מכתבי-הנעורים שנתגלה באקראי, ובהיסח דעת בעליו, ושעיקרו הובא בחוברת זו בלוחית הקדמתו של יהודה ארז. הביוגרף הנכון, המצוייד בכלי הבחנה והמשכיל בשימושם, יראה בהם לא רק רמז והבטחה לאיש העתיד, אלא, יש לשער, ימצא בהם נקודות-מצא, ואף קני מידה ובדיקה, לכמה וכמה קיום שנתרחבו ונתבלטו בהתפתחותה של האישיות במרוצת השנים. לפי שעה אי אפשר שלא להשתאות באיזו מידה מקופל במכתבים אלו של בן השבע-עשרה, כבעובר זה, מכלול התכונות שחרת חריתה כה עמוקה ומכרעת בדברי ימי היהודים. — לחוברת זו נודע גם מאמרו של ב"צ דינור על בן-גוריון, אך מצב בריאותו של פרופ' דינור לא איפשר לו לסיימו למועד. בין כך ובין כך דברים על דביג כל שעה שעתם.

לא היינו צריכים לפרס נובל כדי להודיענו גדולתו של ש"י עגנון. חלקו בספרותנו קיים ועומד, וממילא הוא מובטח גם בספרות העולם, שבמידה מסויימת לפחות הריהו צירופן של ספרויות העמים, בין שהגיעו להיתרגם הרבה בין שלא הגיעו. לכאורה אין נגרע כלום מהווייתה של אחת הספרויות אם אין מודיעים טיבה בזירה הבין-לאומית, ואף על פי כן יש בקביעת זהותה בעזרת פרס נובל כעין הוספת מימד. ספרותנו הקדומה הייתה במידה ניכרת לנחלת העולם, אולם הודייה זו בחטיבה מובהקת לעצמה ששמה הספרות העברית החדשה מעלה את זו לתודעת מיליונים של קוראים אשר רבים מהם אף לא ידעו על קיומה. — אברהם בנד משמש בקתדרה לספרות עברית באוניברסיטה של לוס אנג'לס וספרו המקיף על עגנון עומד לצאת בקרוב על-ידי אוניברסיטה זו.

שני המאמרים על נלי זקש לקחו מקובץ חיבורים (מאמרים) רשימות וגם שירים) שיצא לאור בגרמנית לכבוד יום הולדתה השבעים וחמשה של המשוררת. הקובץ נהא Nelly Sachs zu Ehren, ובו גם ביבליוגרפיה מפורטת של יצירתה ושל ספרים ומאמרים שנכתבו עליה, הוצא על-ידי הוצאת זורקאמפ בפראנקפורט. — ואלטר א. ברנדסון הוא סופר שוודי נודע, שנולד בשנת 1884 ונפטר זה לא כבר, ועיקר עבודתו היה בחקר הספרות בכלל והספרות הגרמנית והסקאנדינאבית בפרט. בשנת 1962 פירסם ספר על מדינת ישראל. — ה. בינק, יליד שנת 1930, הוא סופר ומשורר גרמני היושב במינכן. — בנימין גוריאלי הוא סופר יהודי יליד רוסיה שישב רוב ימיו בפאריס והרבה לכתוב על הבקורת והפילוסופיה של הספרות, וביחוד על הזרמים בבקורת הרוסית. ספרו הגדול על תולדות התנועה המודרנית בספרות ובאמנות יראה אור בקרוב באיטלקית בהוצאת פּאָלטרִינְאָלי. מר גוריאלי ביקר פעמיים בארצנו. — הארולד קלורמן, שמאמרו המעניין על המבקר והתיאטרון נדפס במקורו ב"אנקונטר" הלונדוני, הוא במאי ומבקר אמריקני נודע, הזכור לקהלנו מהצגות שהציג בארץ, וביחוד מביזם "בני ערובה" ב"הבימה". ג'ורג' סטיינר הוא מבקר צעיר ושנון, מרצה באוניברסיטה של קיימברידג', שנודע בספריו "טולסטוי או דוסטויבסקי" (1959) ו"מות הטראגדיה" (1961). — מאמרה של רבקה ש"ץ הוא פרק מתוך חיבור שנתקבל כעבודת דוקטור על-ידי האוניברסיטה העברית בירושלים והעומד לצאת על ידי הוצאת הספרים על שם "ל מאנגס. — ש"י בלוך הוא מרצה להיסטוריה חדשה באוניברסיטה של תל אביב.

מאת המנהלה. כרך כ"ג הגיע מבית הכרך ואפשר לקבלו במשרד המנהלה רח' פינסקר 2 ת"א חדר מס' 224, בכל יום בשעות 10–12 לפה"צ. הרוצים בכרך זה ולא מסרו את החוברות קודם, יוכלו אף הם לקבלו אם ימציאו את החוברות וישלמו את דמי הכריכה בסך 4. ל"י. המעוניינים לקבלו בדואר יוסיפו נא 50 אגורות דמי משלוח.

● דמי החתימה לכרך החדש (שש חוברות) הם — 12 ל"י.